గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి కె. సురేందర్

క్రిమినల్ పిటిషన్ నెం. 7240/2020

ఉత్తర్వు:–

ఈ క్రిమినల్ పిటిషన్ను, పిటిషనర్లు/A1 మరియు A2 పైనాంపల్లి, హైదరాబాద్‌లోని IVవఅదనపు ప్రధాన మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేట్ న్యాయస్థానం ముందు C.C. No.16132/2019 ద్వారా న్యాయ ప్రక్రియను రద్దు చేయాలనే ఉద్దేశంతో దాఖలు చేయబడింది. ఈ కేసులో, భారత దండన చట్టం (IPC) యొక్క సెక్షన్లు 406, 420 r/w 120-B కింద చార్జ్ షీట్ దాఖలైంది.

2. రెండో ప్రతివాది తేదీ 01.05.2019 న గౌరవనీయ మేజిస్ట్రేట్ ముందు ఒక ప్రైవేట్ ఫిర్యాదు దాఖలు చేశాడు. అందులో, పిటిషనర్లు అంటే A1 మరియు A2లతో తాను 2011 సంవత్సరం నుంచి పరిచయం ఉన్నట్లు పేర్కొన్నాడు. 2012 సంవత్సరంలో, పిటిషనర్లు రూ.63.00 లక్షల రూపాయలను అప్పుగా తీసుకొని, ప్రతి సంవత్సరం 3% వడ్డీతోఆ మొత్తాన్ని తిరిగి చెల్లిస్తామని హామీ ఇచ్చారు. అప్పుని ఒక నెలలో తిరిగి చెల్లిస్తామనే హామీ ఉన్నప్పటికీ, పిటిషనర్లు ఆ మొత్తాన్ని చెల్లించడంలో విఫలమయ్యారు. తరచూ డిమాండ్ చేసిన తర్వాత, తేదీ 27.07.2016 న రెండుప్రామిసరీ నోట్లు (promissory notes) తయారు చేశారు — ఒక్కటి రూ.31.00 లక్షలకు, మరొకటి రూ.32.00 లక్షలకు. అదేవిధంగా, చెక్కులు కూడాతేదీలు లేకుండాజారీ చేశారు, వాటినిఆరు నెలలలో ఎప్పుడైనా డిపాజిట్ చేయవచ్చని పరస్పర అంగీకారం జరిగింది. అయితే, చెక్కులు ఇచ్చిన తర్వాత, పిటిషనర్లు రెండో ప్రతివాదిని చెక్కులు ప్రస్తావించవద్దని ఒత్తిడి చేయడం ప్రారంభించారు. అయినప్పటికీ, రూ.32.00 లక్షల చెక్కును బ్యాంకులో సమర్పించినపుడు, అది 'సరిపోని నిధులు లేవు' (insufficient funds) అనే కారణంతో తిరస్కరించబడింది.

3. చెల్లుబాటు అయ్యే పత్రాల చట్టం(Negotiable Instruments Act) సెక్షన్ 138 కింద ఫిర్యాదు దాఖలైంది. అయితే, చెల్లింపులు చేస్తామని హామీ ఇచ్చిన నేపథ్యంలో, రెండో ప్రతివాది ఈ కేసును ఉపసంహరించుకున్నాడు. పిటిషనర్లు నెగోషియబుల్ ఇన్స్ట్రుమెంట్స్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 138 కింద దాఖలైన కేసును ఉపసంహరించి, రూ.32.00 లక్షలుచెల్లించడానికి హామీ ఇచ్చినా, ఆ చెల్లింపును చేయలేకపోయారు.

4. తేదీ 25.03.2019న రెండవ చెక్కులో 31.00 లక్షల రూపాయలు డిపాజిట్ చేయబడింది, కానీ అది 'డ్రాయర్‌ను సంప్రదించండి' అనే ఆమోదంతో తిరస్కరించబడింది. ఈ కారణంగా రూ.63.00 లక్షలు అప్రత్యక్షంగా నష్టం కారణంగా, పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేయబడింది. అయితే,

పోలీసులు క్రిమినల్ ఫిర్యాదుపై చర్య తీసుకోకపోవడంతో, ప్రైవేట్ ఫిర్యాదు దాఖలు చేయబడింది, ఇది విచారణ కోసం పోలీసులకు పంపబడింది. కేసును విచారించిన తర్వాత, కాచిగూడా పోలీసులు చార్జ్ షీట్ దాఖలు చేశారు.

5. పిటిషనర్ల తరపున న్యాయవాది, ఫిర్యాదు చేయడానికి ఏడు సంవత్సరాల అనవసరమైన ఆలస్యం ఉంది, కాని అది వివరించబడలేదు. వాస్తవానికి, పిటిషనర్లు 2016 సంవత్సరంలో దివాలా పిటిషన్ను దాఖలు చేసారు, ఇది రెండో ప్రతివాదికి తెలిసిన విషయం, మరియు ఆయన పేరు కూడా ఆ పిటిషన్ లోప్రతివాదిగా చూపించబడ్డది. ముందు తీసుకున్న చెక్కులు దుర్వినియోగం చేయబడ్డాయి మరియు అబద్ధపు ఫిర్యాదు దాఖలైంది. వాదనలో కొనసాగుతూ, న్యాయవాది చెక్కు బౌన్స్ కేసును స్వచ్ఛందంగా ఉపసంహరించబడిందని, మరియు అలాంటప్పుడు, రెండో ప్రతివాదిభారత దండన చట్టం (IPC) సెక్షన్ 420 కింద క్రిమినల్ ఫిర్యాదు దాఖలు చేయడం అనుమతించబడదని పేర్కొన్నారు.

6. మరోవైపు, రెండో ప్రతివాది తరపున న్యాయవాది ఫిర్యాదు చేయడంలో ఆలస్యం యొక్క ప్రభావం లేదు, ఎందుకంటే భారత దండన చట్టం (IPC) యొక్క సెక్షన్ 468 ను ఉపయోగించలేము. అదనంగా, ఒకసారి IPC సెక్షన్ 420 యొక్క మూలాంశాలు నిరూపితమైతే, కోర్టు నిందితుడి మీద చర్య తీసుకోవాలి. ప్రస్తుత సందర్భంలో, వివరాల ప్రకారం, పిటిషనర్లు ప్రారంభం నుండి మోసపూరిత ఉద్దేశ్యంతో వ్యవహరించారు. అలాంటి పరిస్థితుల్లో, పిటిషనర్లపై నడుస్తున్న న్యాయనిర్వహణను రద్దు చేయడం సాధ్యం కాదు మరియు ఈ విషయంపై తీర్పు ఇవ్వడం న్యాయస్థానం యొక్క బాధ్యత అని, కేసు యొక్క వాస్తవాల మీద ఆధారపడి న్యాయస్థానం నిర్ణయించాలి. తన వాదనకు మద్దతుగా, ఆయన **కేరళ హైకోర్టులోనిసిందూ ఎస్.పానికర్ మరియు ఇతరులు vs. ఎ. బాలకృష్ణన్ మరియు ఇతరులు** కేసులో ఇచ్చిన తీర్పును సూచించారు.

7. రెండో ప్రతివాది తరపున న్యాయవాది అదనంగా వాదించారు, పరిహార వివాదంగా వ్యవహరించే లావాదేవీల కారణంగా మాత్రమే క్రిమినల్ ఫిర్యాదు దాఖలు చేయడాన్ని అడ్డుకోవడం సాధ్యం కాదు, పైగా లావాదేవీలలో ఏదైనా క్రిమినల్ తప్పు అని నిరూపితమైతే, ఫిర్యాదుదారు క్రిమినల్ ఫిర్యాదు దాఖలు చేయవచ్చు.

8. ఆరోపణలకింద పేర్కొన్న అప్పు తేదీ 07.12.2012 నఒక హామీని ఇవ్వడం ద్వారా అప్పుని తీసుకున్నట్లు పిటిషనర్లు పేర్కొన్నారు, ఆ మొత్తాన్నిప్రతి సంవత్సరం 3% వడ్డీతోతిరిగి చెల్లిస్తామని.తేదీ 30.08.2019 మరియు 09.09.2019లతో రెండు రసీదులు పిటిషనర్లు దాఖలు చేసారు, ఇందులో రెండో ప్రతివాదిరూ.6.00 లక్షలు తీసుకున్నట్టు అంగీకరించారు. ఆ మొత్తాన్ని తీసుకున్న రసీదు,

రెండో ప్రతివాది తరపున వాదించేవారు వివాదంగా చూపలేదు. అయితే, మొత్తం చెల్లించాల్సిన అంశం ప్రస్తావించకపోవడం, కానీ ఆ మొత్తానికి బకాయిలు ఉన్నట్టు స్పష్టంగా తెలుస్తోందని వాదించారు.

9. ఆరోపణలకింద పేర్కొన్న అప్పుతేదీ 07.12.2012న ఇచ్చినట్లు ప్రస్తావించబడింది. ఆ తేదీన ఒప్పందం చేసినట్లు చెప్పినప్పటికీ, రెండో ప్రతివాది ఆ ఒప్పందం ఆధారంగా ప్రక్రియను కొనసాగించలేదు. ఈ కేసుఅప్పు లావాదేవీలనుకలిగినది, ఇదిరెండో ప్రతివాది పిటిషనర్లకు ఇచ్చిన అప్పు. అప్పు మొత్తం తీసుకునేటప్పుడు ఏమీ అబద్ధపు ప్రస్తావన చేయలేదు. రెండో ప్రతివాది ప్రకారం, పిటిషనర్లు ఆ మొత్తాన్ని తరువాత చెల్లించడానికి హామీ ఇచ్చారు. ఒక సమయానికి చెల్లించాలనే హామీ ఇచ్చిన తర్వాత, ఏ కారణం వచ్చినప్పటికీ అప్పుదారులు ఆ మొత్తాన్ని తిరిగి చెల్లించలేకపోయారు, అయితే అప్పు ఇచ్చిన వ్యక్తిని మోసపూరితంగా తప్పించుకోవడానికి అప్పు తీసుకున్నారని చెప్పడం సరైనది కాదు.

10. 2016 సంవత్సరానికి ఎటువంటి చర్యలు తీసుకోకుండా చెక్కులు ఇచ్చిన తర్వాత, చెల్లుబాటు అయ్యే పత్రాల చట్టం(Negotiable Instruments Act) సెక్షన్ 138 కింద ఫిర్యాదు కూడా దాఖలైంది. ఆ ఫిర్యాదు ఉపసంహరించబడింది. అయితే, ఆ ఉపసంహరణకు కారణాలు చూపించే పత్రాలు దాఖలు చేయబడలేదు. ఆ ఉపసంహరణ సమయంలో ఎటువంటి పత్రాల మీద సంతకాలు చేయబడలేదు, చెక్కులు జారీ చేయబడలేదు. ఈ పరిస్థితుల్లో, ఫిర్యాదు ఉపసంహరించడంలో పిటిషనర్లపై ఎలాంటి మోసపూరిత ఉద్దేశ్యం ఉన్నట్లు చెప్పలేము. అంగీకరించినట్లుగా, 2016 సంవత్సరంలోముందస్తు తేదీతో జారీ చేసిన చెక్కులు ఇవ్వబడ్డాయి. ఒక చెక్కు ప్రస్తావించబడింది, ఆ తర్వాత నగోషియబుల్ ఇన్స్ట్రుమెంట్స్ యాక్ట్సెక్షన్ 138 కింద క్రిమినల్ ఫిర్యాదు దాఖలైంది. ముందు చెప్పినట్లుగా, 2016 సంవత్సరంలో రెండు చెక్కులు 31.00 లక్షలుమరియు 32.00 లక్షలు ఇవ్వబడ్డాయి. రెండవ చెక్కు 32.00 లక్షలుఅని, అది 2019 సంవత్సరంలో ప్రస్తావించబడింది, ఆ తర్వాత ప్రైవేట్ ఫిర్యాదు దాఖలైంది. రెండవ చెక్కుతిరస్కరించబడినందుకు గాను చెక్కు బౌన్స్ కేసు దాఖలుచేయడానికి ఎలాంటిచర్యలు తీసుకోబడలేదు.

11. **హార్మన్‌ప్రీత్ సింగ్ అహ్లువాలియా వి. రాష్ట్రం పంజాబ్‌కేసులో** గౌరవనీయ సుప్రీం కోర్టుతేల్చింది, మోసపు నేరాన్ని స్థాపించడానికి, ఫిర్యాదుదారు క్రిమినల్ కేసు నమోదు చేయడానికి ఫిర్యాదుదారు హామీ ఇవ్వడంలో లేదా ప్రాతిపదికగా చేసే ప్రాతిపాదనలో మోసపూరిత లేదా అప్రాణమైన ఉద్దేశ్యం ఉండు అని చూపించాలి. ఫిర్యాదుదారు హామీ ఇచ్చిన సమయంలో ఉద్దేశపూర్వక తప్పిదం లేకపోయినప్పటికీ, నిందితుడు హామీ ని నిలబెట్టుకోలేకపోయినట్లు చేసిన

ఆరోపణలు ఉన్నా, ప్రాథమిక హామీ ఇచ్చేటప్పుడు అపరాధపూరిత ఉద్దేశం లేకపోతే, భారత దండన చట్టం (IPC) సెక్షన్ 420 కింద ఎలాంటి నేరం ఏర్పడినట్లుగా చెప్పలేము.

12. **మహమ్మద్ ఇబ్రాహీం వర్సెస్. రాష్ట్రం బిహార్** కేసు గౌరవనీయ సుప్రీం కోర్టు నిర్ణయించిందని, భారత దండన చట్టం (IPC) సెక్షన్ 420 కింద ఒక నేరాన్ని స్థాపించడానికి, మోసపూరిత చర్యమాత్రమే కాక, ఆ మోసపు చర్య ఫలితంగా, నిందితుడు మోసగించిన వ్యక్తిని నిజాయితీగా ప్రేరేపించి ఉండాలి.

(i) ఎవరికైనా ఆస్తి అందించడానికి ప్రేరేపించాలి లేదా

(ii) విలువైన భద్రతను సంపూర్ణంగా లేదా భాగస్వామ్యంగా మార్చడం లేదా నాశనం చేయడాన్ని ప్రేరేపించాలి.

13. పిటిషనర్లు 2012 సంవత్సరంలోపరిహారం చెల్లించేందుకు చేసుకున్న ఒప్పందసంతకాలు చేసుకునా , తరువాత 2016 సంవత్సరంలో చెక్కులు జారీ చేశారు. మొదటి చెక్కు క్లియర్ చేయడానికి సమర్పించబడినప్పుడు తిరస్కరించబడింది, అందుకు సంబంధించిన కారణంగా ఫిర్యాదు చేయబడింది మరియు తరువాత ఉపసంహరించబడింది. రెండవ చెక్కు కూడా సమర్పించబడింది కానీ రెండో ప్రతివాది మోసంకోసం క్రిమినల్ ఫిర్యాదు దాఖలు చేశారు. పరిహారం చెల్లించేందుకు ఇవ్వబడిన చెక్కులు తిరస్కరించబడిన కారణంతో మాత్రమే, పిటిషనర్లు లావాదేవీ ప్రారంభం నుండి మోసపూరిత ఉద్దేశ్యాన్ని కలిగి ఉన్నారని చెప్పడం సరైనది కాదు.

14. ప్రస్తుత కేసులో, రెండో ప్రతివాది 7సంవత్సరాల తరువాత క్రిమినల్ ఫిర్యాదు దాఖలు చేసిన వ్యవహారం, రెండు పార్టీల మధ్యప్రామిసరి నోట్ల చెక్కులు జారీ చేయడం లేదా పరిహారం చెల్లించడానికి చేసిన ఒప్పందం ద్వారా లావాదేవీలు జరిగినప్పటికీ, ఎప్పుడూ మోసపు ఫిర్యాదు దాఖలయ్యే పరిస్థితి లేదు. ప్రస్తుత వాస్తవాల్లో, మోసపు నేరం స్థాపించబడినట్లుగా చెప్పలేము.

15. ఫలితంగా, నాంపల్లి, హైదరాబాద్‌లోని IVవఅదనపు ప్రధాన మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో C.C.NO.16132/2019లో పిటిషనర్ల/A1 మరియు A2 పై నడుస్తున్న చర్యలు ఇక్కడ రద్దు చేయబడినవి.

16. తదనుగుణంగా, ఈ క్రిమినల్ పిటిషన్ అనుమతించబడింది. ఈ క్రిమినల్ పిటిషన్ లో ఏవైనా పెండింగ్లో ఉంటే, వివిధ దరఖాస్తులు మూసివేయబడ్డాయి.

★★★